

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

ÁLLÁSFOGLALÁSOK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

2020. JÚLIUS 15-16-I, 553. (HIBRID) PLENÁRIS ÜLÉS

Állásfoglalás – Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság hozzájárulása az Európai Bizottság 2021. évi munkaprogramjához – „Az EGSZB hozzájárulása az Európai Bizottság 2021. évi munkaprogramjához” ad hoc csoport munkája alapján

(2020/C 364/01)

Előadók: **Petr ZAHRADNÍK**

Stefano PALMIERI

Jan DIRX

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2020. július 15–16-án tartott plenáris ülésén (a július 16-i ülésnapon) 140 szavazattal 15 ellenében, 17 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi állásfoglalást.

1. Bevezetés

1.1 Amint „Az EGSZB javaslati a Covid19-válság utáni újjáépítésről és helyreállításról” című állásfoglalásában⁽¹⁾ rámutatott, az EGSZB melegen üdvözli és teljes mértékben támogatja az Európai Bizottságnak a NextGenerationEU Eszközről és a 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó teljes uniós költségvetésről szóló javaslatait. Az EGSZB reméli és elvárja, hogy az Európai Bizottság által e tervekben meghatározott irányvonalakat, amelyek abból adódóan alakultak ki, hogy a koronavírus-válság után helyreállításra és újjáépítésre lesz szükség, teljeskörűen és kézzelfogható módon kibontják majd az Európai Bizottság 2021. évi munkaprogramjában.

1.2 Az EGSZB szerint a munkaprogramnak gazdaságunk és társadalmunk újjáépítésére és javítására kell összpontosítania, a következő elveken alapulva: az emberi és a szociális jogok, a demokratikus értékek és a jogállamiság védelme, az egységes piacban rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázása, a fenntartható fejlődési célok elérése, a körforgásos gazdaság létrehozása és az Unió klímasemlegességének legkésőbb 2050-ig való elérése, továbbá a jó kormányzás és a demokratikus elszámoltathatóság biztosítása.

1.3 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az Európai Bizottság által meghatározott hat fő cél (európai zöld megállapodás, a digitális korra felkészült Európa, emberközpontú gazdaság, Európa globális szerepének erősítése, az európai életmód előmozdítása, valamint az európai demokrácia megerősítése) erőteljes keretet biztosít a 2021. évi munkaprogram kidolgozásához. Talán határozottabb hangsúlyt kellene helyezni a beruházásokra és azok felgyorsításának szükségességére,

⁽¹⁾ A Covid19-válság utáni helyreállításról szóló állásfoglalás (HL C 311., 2020.9.18., 1. o.).

a jelenleg elfogadásra kerülő intézkedéseknek is köszönhetően. A jövőbeli munkaprogrammal kapcsolatos bizonyos részletek megtalálhatók az Európai Bizottság európai helyreállítási tervről szóló közleményében ⁽²⁾, valamint az új javaslatok tükröződni fognak az Európai Bizottság elnökének, Ursula von der Leyennek az Unió helyzetéről szóló szeptemberi beszédében és az Európai Parlamenthez és Tanácshoz címzett szándéknyilatkozatában. Az EGSZB nagyra értékeli a Covid19-válságra reagáló, 2020. évi kiigazított munkaprogramot is, amely jelezheti a közeljövőben várható fejleményeket.

1.4 Az EGSZB üdvözlí, hogy az Európai Bizottság Európa helyreállítása kapcsán kiigazította 2020-as munkaprogramját, hogy az a választ adjon a koronavírus-világjárványra. Újraszervezte munkáját, és az Európa helyreállításának és ellenálló képességének előmozdításához szükséges intézkedéseket helyezte előtérbe, ugyanakkor továbbra is elkötelezett kiemelt kezdeményezései, az európai zöld megállapodás és a digitális stratégia megvalósítása mellett, mivel ezek kulcsfontosságúak Európa gazdaságának újraindításához és egy ellenállóképesebb, fenntarthatóbb, méltányosabb és virágzó Európa építéséhez. Az EGSZB tudomásul veszi, hogy kilenc kezdeményezés 2021-re lett halasztva.

1.5 Különösen most, amikor ezekben a válságos időkben érzékeljük az országok közötti együttműködés fontosságát, az EGSZB reméli, hogy az Európa jövőjéről szóló közelgő konferencia az EU intézményi struktúrájának megerősítéséhez és elmélyítéséhez vezet, valamint az uniós projekt valódi megújításához oly módon, hogy az EU képes legyen szembenézni a következő évtizedek kihívásaival. Az Európai Bizottság ezért számíthat az EGSZB teljes támogatására.

1.6 Az EGSZB meg van győződve arról, hogy a gazdaság és társadalom helyreállításának és újjáépítésének folyamata csak a civil társadalmi szervezetek és szociális partnerek aktív részvételével lesz lehetséges.

1.7 A következő fejezetekben és bekezdésekben az EGSZB az Európai Bizottság hat fő célját követve konkrét javaslatokat fogalmaz meg a 2021. évi munkaprogramhoz.

2. Európai zöld megállapodás

2.1. A zöld megállapodás

2.1.1. Az európai zöld megállapodásra úgy is lehet tekinteni, mint a gazdaság fenntartható újraindításának hatékony eszközére az Európa előtt álló szükséges strukturális változásokat támogató jelentős beruházások révén. Ebből a szempontból a gazdaság hosszabb távú fellendítésére kínálkozó lehetőségnek is tekinthető. Új konszenzus kialakítására van szükség Európában ahhoz, hogy elegendő köz- és magánforrásokat összpontosítsanak e célra, valamint újfajta irányítást fogadjanak el ennek sikeres gyakorlati megvalósítása érdekében.

2.1.2. Az EGSZB határozottan támogatja a körforgásos gazdaságra való átállást. Az EGSZB elszántan támogatja a terület eddigi ambiciózus szakpolitikáit a körforgásos gazdaság érdekelt feleinek európai platformja melletti elkötelezettsége révén. A forráshatékonyssággal kapcsolatban régóta az Európai Bizottsághoz intézett kéréseinek egyike, hogy vizsgálják felül a környezettudatos tervezésre vonatkozó jogszabályokat és a kapcsolódó termékpolitikai jogszabályokat, fokozatosan vonjanak be a terméktervezésre vonatkozó kötelező forráshatékonyssági követelményeket, valamint vezessenek be új közbeszerzési eljárásokat a körforgásos termékek és új üzleti modellek ösztönzésére, figyelembe véve ugyanakkor a Covid19-válságot követő gazdasági körülményeket és a változások tényleges megvalósíthatóságát.

2.1.3. Az EGSZB tudomásul veszi, hogy 2021-re halasztották a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelv felülvizsgálatát, amelynek célja, hogy a nem pénzügyi jelentéstételt kiterjesszék a környezettel, azon belül például a biológiai sokféleséggel kapcsolatos adatokra. Az EGSZB úgy véli, hogy az adópolitikákat általánosan meg kell reformálni az éghajlat-politikai törekvéseknek megfelelően, valamint hogy az adórendszereknek és az árképzésnek tükröznie kell a környezetvédelmi költségeket, beleértve a biológiai sokféleség csökkenését. Ennek keretében bátorítja a tagállamokat nemzeti adórendszereik annak érdekében történő módosítására, hogy az adóterhet a foglalkoztatásról a környezetszennyezésre, az alulárazott erőforrásokra és más környezeti externáliákra helyezték át. A „felhasználó fizet” és a „szennyező fizet” elveket érvényesíteni kell a környezetkárosodás megelőzése és korrekciója érdekében.

2.1.4. Az EGSZB üdvözlí, hogy a biológiai sokféleség szempontját minden szakpolitikai területen érvényesíteni fogják, ahogy azt az Európai Bizottság a 2030-as biodiverzitási stratégiájában ⁽³⁾ kifejezte. Az EGSZB üdvözlí, hogy az Európai Bizottság létrehoz egy új európai biodiverzitási irányítási keretet. Ezáltal felméri a fennálló kötelezettségeket és vállalásokat, és ütemtervet készít a végrehajtáshoz. Ez előnyös lesz mind a KAP, mind az európai élelmiszerrendszer számára, és így még fenntarthatóbbá teheti azokat. A végrehajtás részeként az Európai Bizottság nyomomonkövetési és felülvizsgálati

⁽²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1590732521013&uri=COM:2020:456:FIN>.

⁽³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1590574123338&uri=CELEX%3A52020DC0380>.

mechanizmust is létrehoz, olyan közösen elfogadott mutatókkal, amelyek lehetővé teszik az eredmények rendszeres értékelését, valamint az esetleg szükséges korrekciós intézkedések megállapítását. A mechanizmusnak hozzá kell járulnia a környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálatához és az európai szemeszterhez is.

2.1.5. Az EGSZB üdvözli az európai klímarendeletet, amely jogilag kötelező erejű, az egész EU-ra kiterjedő célként határozza meg a nulla nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2050-ig történő elérését, és e cél eléréséhez egy keretrendszert is létrehoz. Az EGSZB ezért az európai klímarendelethez kapcsolódó javaslatot olyan eszközként tekinti, amely hozzájárulhat Európa gazdaságának ehhez a kívánt és szükséges újjáépítéséhez⁽⁴⁾. 2020 szeptemberére az Európai Bizottság szeretne előállni az Unió 2030-as éghajlatvédelmi céljának a klímasemlegességi célkitűzésre tekintettel történő felülvizsgálatával, valamint szeretné megvizsgálni egy új, 2030-as célkitűzés lehetőségét, amelynek értelmében a kibocsátást 50–55 %-kal kellene csökkenteni az 1990-es szinthez képest, továbbá 2021 közepéig be szeretné nyújtani a vonatkozó jogszabályjavaslatokat. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy 2030-ig legalább 55 %-os csökkentést tűzzön ki célul, és ennek megfelelő jogszabályjavaslatokat is nyújtson be, hogy az EU teljesíteni tudja a kibocsátáscsökkentés iránti hatalmas globális igényből a rá eső részt⁽⁵⁾.

2.1.6. A gazdaság és a társadalom reformjának folyamata az összes polgár – civil társadalmi szervezeteken, egyesületeken és hálózatokon keresztül – részvétele útján valósulhat ténylegesen meg. A tagállamoknak és az EU-nak ezért biztosítaniuk kell, hogy ebben az összetett folyamatban senki ne maradjon magára, különösen a legkiszolgáltatottabbak.

2.1.7. Az éghajlat-politikai fellépést és a fenntarthatósággal kapcsolatos kötelezettségvállalásokat kell a helyreállítási és újjáépítési szakpolitika középpontjába helyezni, mivel nem megengedhető, hogy ezek a továbbiakban is egy magas szénkibocsátású jövőhöz kössék az EU-t.

2.1.8. A többéves pénzügyi keretnek (MFF) növelnie kell a beruházási szükségletekhez szükséges forrásokat, illetve gondoskodnia kell megfelelő arányokról a valós és mélyreható zöld átállás megvalósítása érdekében. Ezenkívül fontos, hogy továbbra is prioritást élvezzenek egyéb környezetvédelmi ügyek, például a talaj, a szárazföld és a tengerek védelme, amelynek a Covid19-válságot követően és annak ellenére sem szabad kevesebb figyelmet szentelni.

2.1.9. Minden szinten gondoskodni kell az energiabiztonság és a társadalom ellenálló képessége terén történő további előrelépések megtételéről, például épületfelújítási programokon keresztül. A határokon átnyúló, az EU-n belüli energiaügyi együttműködés és energiahálózatok továbbra is fontosak, akárcsak az ellátási források nagyobb fokú diverzifikációjának elősegítése, például nagyobb választékot biztosítva a megújuló energiaforrások és az elérhető energiatárolási megoldások terén.

2.1.10. A megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású villamosenergia használatának növelése – a jelenleg még fosszilis energiaforrásokra támaszkodó ágazatok villamosításán keresztül – lehetőséget ad az EU klímasemlegességi célkitűzése felé való haladás felgyorsítására. A nemzeti energia- és klímatervek fontos lépést jelentenek az energiaunió és az európai zöld megállapodás megvalósítása terén.

2.1.11. Az európai klímarendelethez meghatározott, az EU klímasemlegességének 2050-ig való elérésére irányuló célkitűzés tekintetében különös figyelmet kell szentelni a közlekedési ágazatra. Ezen ágazat szén-dioxid-kibocsátásai még mindig növekednek, a klímasemlegességi célkitűzés teljesítéséhez azonban a közlekedésből származó kibocsátás 90 %-os csökkenésére van szükség 2050-ig.

2.1.12. Az EGSZB kéri, hogy az európai zöld megállapodás részeként terjesszenek elő egy új, aktualizált uniós erdőgazdálkodási stratégiát a 2020 utáni időszakra vonatkozóan, amely megbízhatóan előre tud tekinteni 2050-ig. Valamennyi ágazatban el kell ismerni azt, hogy az erdők, az erdőszet és az erdőalapú iparágak fontos szerepet játszanak e célok teljesítése során, ebből adódóan pedig optimalizált ágazatközi együttműködést kell kialakítani.

2.1.13. Az EGSZB úgy véli, hogy az alkalmazkodási intézkedések jelentősen hozzájárulnak annak garantálásához, hogy a fenntartható átállást és a Covid19-világjárvány utáni helyreállítást méltányosabban lehessen megvalósítani. Az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásai által az átlagosnál nagyobb mértékben érintett közösségeket és régiókat segíteni kell abban, hogy e hatásokra és az észlelt kockázatokra reagálni tudjanak. Különösen igaz ez azokra a közösségekre és régiókra, amelyek jelenlegi és múltbeli ÜHG-kibocsátása az átlagnál alacsonyabb.

⁽⁴⁾ NAT/784 – Európai klímarendelet (lásd e Hivatalos Lap 143. oldalát).

⁽⁵⁾ Lásd a 4. lábjegyzetet.

2.1.14. Az EGSZB nagyra értékeli, hogy az Európai Bizottság 2020. évi kiigazított munkaprogramja megfelelően tárgyalja az európai zöld megállapodást, mégpedig kellően kiegyensúlyozott módon a fő fejezetekben. Az EGSZB különösen hangsúlyozza a fenntartható átállás finanszírozásának – főleg az európai zöld megállapodáshoz kapcsolódó beruházási tervnek és a Méltányos Átállást Támogató Alapnak – szentelt kiemelt figyelmet. Továbbá a kiigazított munkaprogramban megjelenő egyéb releváns területek – például a fenntartható és intelligens mobilitás, a fenntartható termelés és fogyasztás, az élelmiszerrendszerek fenntarthatósága vagy az energia dekarbonizációja – meglehetősen fontosak, mivel e célkitűzéshez kapcsolódóan prioritást jelentenek. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság 2021. évi munkaprogramja esetében is e kezdeményezésekre fogja összpontosítani prioritásait.

2.2. A beruházási prioritások

2.2.1. A helyreállítási tervekbe fektetett közpénzeknek nem csupán az európai gazdaság és társadalom talpraállását kell elősegítenie, hanem a további sokkok hatásainak drámai csökkentését is az ellenállóképes, inkluzív és éghajlatbarát gazdaságba (az ún. „jólléti gazdaságba”) történő beruházások által.

2.2.2. Az EU fenntartható finanszírozásra vonatkozó taxonómiájának meg kell határoznia a köz- és magánberuházások irányát a helyreállítás során, a szennyező ágazatoktól a zöld ágazatok felé való elmozdulás felgyorsítása érdekében.

2.2.3. Gondoskodni kell arról, hogy az új többéves pénzügyi keret jelentős forrásokat biztosítson a fenntartható fejlődési célok végrehajtásához és az éghajlatváltozás kezeléséhez, a kívánttal ellentétes hatást eredményező finanszírozás (pl. fosszilis tüzelőanyagok támogatása) fokozatos megszüntetésével párhuzamosan.

2.2.4. Az európai gazdaság beruházási hiány mellett működött a 2009-es válságot követő évtized nagyobb részében. A megfelelő eredmények eléréséhez elengedhetetlen a beruházások élénkítése. Ezért az EGSZB üdvözi a helyreállítási tervre irányuló javaslatot, amelyet leginkább a NextGenerationEU program és pillérjei, valamint a 2021–2027-es kiigazított többéves pénzügyi keret képvisel. A NextGenerationEU program az EU beruházási környezetének javítása felé tett rendkívüli, de szükséges és sürgős lépésnek tekinthető. Ezzel részletesebben foglalkozik például az EGSZB ECO/532. számú véleménye⁽⁶⁾.

2.2.5. Az EGSZB megjegyzi, hogy a beruházások nem jelentenek szakpolitikai célkitűzést az Európai Bizottság 2024-ig tartó megbízatása idejére, valamint nem tükröződnek kellőképpen a 2020. évi kiigazított munkaprogram egyes kezdeményezéseiben. Az EGSZB ezért javasolja, hogy a 2021. évi munkaprogramba foglalják be a beruházásokra alapuló kezdeményezéseket, beleértve az EU jövőbeli fenntartható gazdasági fejlődése érdekében tett magánberuházások mobilizálására irányuló erőfeszítéseket.

3. A digitális korra felkészült Európa

3.1. A koronavírus-válság azt mutatja, hogy a digitális forradalom fontos szerepet játszik társadalmaink válságállóságának fokozásában. Kiemelkedő fontosságú az alapvető szolgáltatások digitalizálásába történő beruházás, valamint a kormányok, a jogalkotók és az állami intézmények azon képességének javítása, hogy válság idején is képesek legyenek szolgáltatásaik nyújtására. Ugyanakkor látnunk kell, hogy a digitális technológia eszköz, nem pedig önmagában vett cél. A közszféra irányítása alá kell vonnunk és magas fenntarthatósági normák irányába kell terelnünk a digitális technológiákat övező keretet, ideértve azt is, hogy erős demokratikus és technológiai biztosítékokat vezetünk be, olyan költség- és tudástámogató intézkedésekkel kísérve, hogy az előnyökből senki ne maradjon ki. Az uniós akadálymentesítési intézkedéscsomaggal összhangban ez szükségessé teszi annak biztosítását, hogy a digitális forradalom garantálja az akadálymentességet az EU több mint 100 millió fogyatékossgal élő polgára számára.

3.2. A digitalizálás a helyreállítás szempontjából egyszerre lehetőség és kockázat. Ez olyan innovációs terület, amely előtérbe helyezheti az EU-t, például a blokklánc területén, ahol az EU vezető szerepet tölt be. A blokklánc mint technológia (nem a bitcoin) demokratikus értékeket hordoz, átláthatóságot és jobb irányítási struktúrákat kínálva. A digitalizációval járó kockázatokat – például a további munkanélküliséget, a digitális marginalizációt és a társadalmi kirekesztést – azonban kezelni kell. Emellett módokat kell találnunk a lehetőségek kihasználására és a kockázatok egyidejű kiegyenlítésére egy olyan környezetben, ahol az EU globálisan versenyképes akar maradni.

3.3. Fontos megőrizni a jogok, a szabványok és a fogyasztóvédelmi politikák európai modelljét. Ez teszi az EU-t egyedülállóvá. Például a digitalizáció terén a mesterséges intelligenciára vonatkozó uniós etikai kódex más térségek álláspontjától eltérően az „emberi vezérlés” (human-in-command) alapelve mellett teszi le a voksot. Ez az alapvető jogokon és szabadságokon alapuló megközelítés az uniós modell részét képezi, és azt annak ellenére meg kell őrizni, hogy jelenleg keményebb versenykörnyezet van kialakulóban.

⁽⁶⁾ Lásd e Hivatalos Lap 124. oldalát

3.4. Az EGSZB hangsúlyozza a digitalizáció fontosságát a társadalom valamennyi ágazatában, különösen a távmunka és digitális szolgáltatások által, beleértve az e-kereskedelmet és az e-egészségügyet.

3.5. A járvány fényt derített arra, hogy az oktatás digitalizációja nem egyenlő mértékben megközelíthető a társadalomban, ami az iskolai teljesítmények és oktatási lehetőségek szempontjából további problémákat eredményezhet. Ezért szükséges olyan intézkedéseket hozni, amelyek segítséget nyújtanak a hátrányos helyzetű csoportoknak, és ezáltal elősegítik a szegregáció megelőzését.

3.6. A mesterséges intelligencia és a digitalizáció jogi keretét folyamatosan felül kell vizsgálni, hogy lépést tudjon tartani a technikai fejlődéssel, valamint különösen – mind a hálózatok, mind a tartalmak tekintetében – a digitális kommunikáció biztonságának kérdésével.

3.7. Az EGSZB tudomásul veszi, hogy az Európai Bizottság 2021-re halasztja a mesterséges intelligenciának a biztonságra, felelősségre, alapvető jogokra és az adatokra gyakorolt hatásáról szóló jogalkotási javaslatát. Sürgeti az Európai Bizottságot, hogy: i. más tudományterületek, például a jog, az etika, a filozófia, a pszichológia, a munkatudományok, a bölcsészettudományok, a közgazdaságtan stb. bevonásával segítse elő a multidiszciplináris kutatást; ii. vonja be az érintett érdekelt feleket (szakszervezeteket, szakmai szervezeteket, üzleti szervezeteket, fogyasztóvédelmi szervezeteket, nem kormányzati szervezeteket) a mesterséges intelligenciáról folyó vitába és az EU által finanszírozott kutatás és egyéb projektek – mint például a mesterséges intelligenciával foglalkozó köz-magán társulás, az ágazati párbeszéd, valamint a mesterséges intelligencia elfogadását célzó közszférabeli program és a vezető központ – egyenlő partnereiként; és iii. továbbra is oktassa és tájékoztassa a szélesebb közvéleményt a mesterséges intelligenciában rejlő lehetőségekről és kihívásokról. Továbbá javasolja, hogy az Európai Bizottság jobban vizsgálja meg a mesterséges intelligencia hatását az alapvető jogok és szabadságok teljes spektrumára, ideértve – többek között – a tisztességes eljáráshoz, a tisztességes és nyílt választásokhoz, a gyülekezéshez és demonstrációhoz való jogot, valamint a megkülönböztetés tilalmát. Az EGSZB továbbra is ellenzi, hogy a mesterséges intelligencia számára bevezessék a jogi személyiség bármilyen formáját. Ez aláásná a felelősségi jog preventív hatását, és a mesterséges intelligencia fejlesztése és használata tekintetében egyaránt súlyos erkölcsi kockázatot rejt magában, amennyiben lehetőséget biztosít a visszaélésre (?).

3.8. Az okostelefonok növekvő elterjedtsége és az 5G hálózatok bevezetése miatt nagyon fontosak az alkalmazások és hálózatok közötti, Unió-szerte megvalósuló interoperabilitással kapcsolatos aggodalmak, különösen a vészhelyzetek esetén.

3.9. A digitalizáció és annak a magánéletre, társas és munkahelyi életre gyakorolt növekvő hatása terén bekövetkező további fejlemények miatt alapvetően fontosak a digitális készségek tanításával és a polgárok közötti digitális szakadék leküzdésével kapcsolatos aggályok.

3.10. Vitathatatlan, hogy Európának a digitális korszakra való felkészültsége az egyik kulcsfontosságú prioritás, amely a 2020-as kiigazított munkaprogramban is megjelenik. Az EGSZB nagyra értékeli az Európai Bizottság határozott erőfeszítéseit az olyan területeken való előrelépések érdekében, mint a mesterséges intelligencia, a digitális szolgáltatások, a kiberbiztonság, a digitális eszközök és a fogyasztók számára biztosított megoldások, valamint a digitális pénzügyek. Az EGSZB különösen nagyra értékeli az erős digitális irányvonalat a javasolt új uniós iparstratégián belül. A digitalizáció megjelenik a légiközlekedési szolgáltatási csomagban is. Az EGSZB szintén nagyra értékeli, hogy a digitalizációt tükrözik az Európai Kutatási Térség javasolt kiemelt területei.

4. Emberközpontú gazdaság

4.1. A gazdasági irányítást egy ellenállóképes, fenntartható és inkluzív európai gazdasági rendszerre alapozva kell újra felépítenünk. Nem csak a mechanikus gazdasági helyreállítás a cél, hanem inkább minőségi változást szeretnénk elérni a gazdaságpolitikai irányítás és kormányzás terén.

4.2. A válság összes hatását még fel kell mérni, és az újjáépítés és a helyreállítás jelentős erőfeszítéseket fog megkövetelni. Ezért sürgősen szükség van a helyreállítási eszközről és a többéves pénzügyi keret megerősítéséről szóló, 2020. májusi javaslat gyors végrehajtására. Továbbá készen kell állnunk további intézkedésekre és a már elfogadásra került intézkedések módosításaira, amennyiben a folyamatosan változó helyzet indokolttá teszi.

4.3. Az Európai Bizottságot arra kérjük, hogy továbbra is az európai szemeszter részeként meghatározott beruházási és reformprioritások alapján történő helyreállítás mozgatórugójaként használja a szemesztert. Az EGSZB üdvözli a szociális kérdések nagyobb mértékű bevonására és az európai zöld megállapodásra helyezett aktuális hangsúlyt, valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtását a szemeszteren keresztül. A szemeszter folyamán az Európai Bizottságnak támogatnia kell az euróövezet tagállamait abban, hogy minden szükséges intézkedést meghozzanak gazdasági téren a nagyobb mértékű konvergencia és integráció biztosítása érdekében. Ebbe beletartozik egy pozitív összesített költségvetési irányvonal az euróövezet egésze számára, hogy ki tudjon lépni a válságból.

(?) INT/894 – Fehér könyv a mesterséges intelligenciáról – (lásd e Hivatalos Lap 87. oldalát).

4.4. Az egyéb szakpolitikai területeken meghatározott prioritások és intézkedések szükségessé teszik egy olyan új gazdasági kormányzási keretrendszer kialakítását, amely képes szembeszállni napjaink makrogazdasági helyzetének kihívásaival, és lehetővé teszi az Unió és tagállamai számára a stratégiai ipari, versenyképességgel kapcsolatos, társadalmi, környezetvédelmi és kereskedelmi szakpolitikák végrehajtását. 2020 elején az Európai Bizottság elindított egy nagy nyilvános konzultációt erről a témáról, azonban ez félbeszakadt a koronavírus-válság, valamint a Stabilitási és Növekedési Paktum szerinti általános mentesítési záradék alkalmazása miatt. Elképzelhetetlen, hogy 2021-ben vissza tudunk térni a paktum automatikus alkalmazásához. Az Európai Bizottságnak ezért új kezdeményezéseket kell meghatároznia a Stabilitási és Növekedési Paktum reformjának elősegítéséhez a stabilitás és növekedés párhuzamosan történő biztosítása céljából.

4.5. Ezzel összefüggésben az EGSZB rendszerszerűbb makrogazdasági kiigazítást szorgalmaz, melyben mind a hiánnyal, mind pedig a többlettel rendelkező tagállamoknak részt kell vállalniuk. Valamennyi tagállamnak többet kell befektetnie a közszolgáltatásokba, mivel – ahogy a válság is megmutatta – a közszolgáltatások döntő szerepet játszanak az emberek életének megmentésében és a világiárvány leküzdésében. Továbbá az európai vezetőknek fontolóra kell venniük az úgynevezett arany szabályt, amikor ismét alkalmazzák az EU fiskális szabályait, mentesítve bizonyos állami beruházásokat a hiányszámítás alól, és figyelembe véve a fennálló adósságszint fenntarthatóságát.

4.6. Végetül pedig már régóta szükség van egy az euróövezetre irányuló állandó makrogazdasági stabilizációs mechanizmusra, mivel az jövőbeli sokkok esetén nagyban támogatná az Unió anticiklikus politikáit. Egy ilyen mechanizmus hozzájárulna az államháztartások hosszú távú stabilitásához és fenntarthatóságához, valamint az európai gazdasági és monetáris unió elmélyítésének következő szükséges lépését alkotná.

4.7. A Covid19-et követő helyreállítás lényegesen függ majd attól, hogy az európai pénzügyi piacok képesek-e kellő likviditást biztosítani. A pénzügyi piacok megfelelő működése és a pénzügyi kockázatok megosztási képességének növekedése szintén szükséges az európai gazdaság ellenálló képességének erősítéséhez. Az európai pénzügyi piacok további harmonizációjának és integrációjának – beleértve a bankunió kiterjesztését és a tőkepiaci unió megerősítését – ezért haladéktalanul folytatódnia kell. A bankok prudenciális szabályainak a bázeli keret fennmaradó megállapodásainak végrehajtása érdekében történő felülvizsgálata során számba kell venni az EU banki környezetének sajátosságait. Továbbá elengedhetetlen, hogy a pénzügyi piacok támogatni tudják a zöld és a digitális átállást. Az EGSZB úgy véli, hogy több erőfeszítést kell tenni a fenntarthatóság pénzügyi ágazatban történő érvényesítése érdekében. Ezért az EGSZB üdvözlözi az Európai Bizottságnak a fenntartható finanszírozásra vonatkozó stratégia megújítására irányuló célkitűzését.

4.8. Az EGSZB határozottan úgy véli, hogy a gazdaság digitalizációja kapcsán minden olyan változást, amely a nyereségek megadóztatásához való jogok országok közötti elosztására vonatkozó szabályokat érinti, globálisan össze kell hangolni, ezért üdvözlözi az Európai Bizottság, a tagállamok és az OECD/G20-ak közötti, egy nemzetközi megoldás kidolgozását támogató szoros együttműködést. Ha azonban nem sikerül nemzetközi megoldást találni, az EU fontolóra vehetné, hogy önállóan járjon el. Az adókiadás és az adócsalás, illetve a pénzmosás elleni küzdelemnek továbbra is a legmagasabb szintű prioritást kell jelentenie.

4.9. A kohéziós politika kulcsfontosságú szerepet fog játszani a kiegyensúlyozott helyreállítás biztosításában, ugyanakkor elősegíti a konvergenciát, és gondoskodik arról, hogy senki se maradjon hátra. A pénzügyi rugalmasság nagyon fontos a kohéziós programok számára, és lehetővé teszi majd a tagállamoknak, hogy saját szükségleteik szerint helyezzenek át forrásokat a válság kezelése érdekében. Az EGSZB úgy véli, hogy reális ütemtervet kell meghatározni, hogy így a tagállamok a lehető leghamarabb megkapják a forrásokat. A 2021–2027-es uniós kohéziós politikának továbbra is a gazdasági versenyképességre kell összpontosítania, a kutatáson és innováción, a digitális átálláson, valamint az európai zöld megállapodás ütemtervén és a fenntartható fejlődésen keresztül.

4.10. A Covid19-világiárvány által okozott egészségügyi és gazdasági válság tovább súlyosbította a meglévő vagyoni és jövedelmi egyenlőtlenségeket, és fényt derített arra, hogy szükség van egy olyan új társadalmi modellre, amely jobban hozzájárul a gazdasági és társadalmi kohézióhoz, a produktivitáshoz és a javak méltányosabb elosztásához. Az Európai Bizottságnak sürgősen nyomon kell követnie az EGSZB előző javaslatait, amelyek segítenének a növekvő egyenlőtlenségek tendenciájának visszafordításában, melyek szakadékok teremtenek a különböző tagállamok és társadalmi csoportok között, és a szélsőséges mozgalmak és pártok felemelkedéséhez is hozzájárultak. Ebből a célból a tagállamok erőfeszítéseit kiegészítő határozott uniós fellépés szükséges olyan célok érdekében, mint a szociális infrastruktúrába történő beruházások fellendítése (oktatás és egész életen át tartó tanulás, egészségügy, tartós ápolás és szociális ellátás, megfizethető lakhatás), a piaci rendszer részeit kezelő állami eszközök kidolgozása, az adóbevételek fokozatos elmozdítása a munkaalapú adózásról az inkább vagyonalapú adózás felé, egy minden jövedelemmel és vagyonnal kapcsolatos adat nyomon követésére és konszolidációjára szolgáló átlátható mechanizmus kifejlesztése, egy európai szintű nyilvántartás készítése a vállalati részvényesekről stb.

4.11. A Covid19-válság összefüggésében az Európai Bizottságnak nyomon kell követnie az Európa globális gazdasági szereplőként betöltött szerepét erősítő és elősegítő korábbi kezdeményezéseket. További elemzéseket kell elvégeznie, és konkrétabb módokat és eszközöket kell javasolnia az euró nemzetközi szerepének erősítésére, bizonyos stratégiai ágazatokban az ellátási láncok diverzifikálására és az európai szabályok és normák előmozdítására, a harmadik országok által bevezetett, területen kívüli szankciókkal szembeni erősebb európai válasz biztosítására, továbbá a nemzetközi pénzügyi fórumokon megjelenő egyesült európai képviselő felé tett fokozatos lépésekre.

4.12. A gazdasági jólétet el kell választani a környezet károsításától és a társadalom kimerítésétől. Az olyan modellek, mint a körforgásos gazdaság, a szövetkezeti gazdaság és a közösségi gazdaság, új foglalkoztatási, tulajdonjogi és innovációs lehetőségeket kínálnak, továbbá átalakítják a termelők, forgalmazók és fogyasztók közötti viszonyokat, ugyanakkor minden szereplőt ellenállóbbá tesznek a válságokkal szemben, amennyiben megfelelő szabályozás vonatkozik rájuk. A körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv megfelelő végrehajtása és a körforgásos gazdaság érdekelt feleinek európai platformjának (amelyet az EGSZB és az Európai Bizottság kezdeményezett) folytatása mellett többek között a következő kulcsfontosságú prioritások említhetők: egy fenntartható fogyasztással kapcsolatos átfogó stratégia elősegítése, a GDP nem megfelelő használatát helyettesítő új mutatók kidolgozása, valamint az EU Stabilitási és Növekedési Paktumának kiigazítása oly módon, hogy figyelembe vegye a fenntarthatóságot és a jólétet.

4.13. A társadalmat erősebb általános érdekű szolgáltatásokkal kell újjáépíteni – ahogy azt különösen az EUMSZ általános gazdasági érdekű szolgáltatásokról szóló 14. cikke, az EUMSZ-hez mellékelte, az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokról szóló 26. jegyzőkönyv, valamint a szociális jogok európai pillére rögzíti –, továbbá az egészségügyi és szociális szolgáltatásokra, az elektronikus kommunikációra, a tömegközlekedésre, az energiaszolgáltatásra, a vízellátásra és hulladékgyűjtésre, valamint egy kísérő beruházási programra alapozva.

4.14. A modern gazdasági fejlődési koncepciók nemcsak a jólét, a nyereségesség és a hatékonyság kritériumain alapulnak, hanem a társadalmi és környezetvédelmi követelmények tiszteletben tartásán, valamint a negatív externáliák és a piaci hiányosságok valamennyi típusának kiküszöbölésén is. A jelenlegi Covid19-válság tanulságaként elmondható, hogy a gazdaságnak eléggé ellenállóképesnek és erősnek kell lennie a jövőbeli sokkhatásokkal szemben. Ezért a strukturális egyensúlyhiányok megszüntetése erősen ajánlott.

4.15. A modern gazdaság a piac minden szegmensének sima működését is megköveteli, beleértve a nemrég keletkezett szegmenseket (virtuális, megosztásalapú, körforgásos és digitális gazdaság). Ebből az okból kifolyólag a pénzügyi közvetítés megfelelőbb működése szintén kívánatos. Az EU kontextusában ez a tőkepiaci unió elmélyítését és a bankunió kiterjesztését jelenti. A fenntarthatóbb gazdaságra való átállás fokozottabb támogatásához az adórendszert is úgy kell kiigazítani, hogy ebben részt vegyen.

4.16. Az egységes piac

4.16.1. Az egységes piac az európai projekt létfontosságú eleme. A működő egységes piac ösztönzi a versenyt, javítja a hatékonyságot, növeli a minőséget és segít csökkenteni az árakat. Az európai egységes piac minden bizonnyal az EU egyik legnagyobb vívmánya. Ezért alapvető fontosságú annak vizsgálata, hogy a belső piac működése hogyan ösztönözheti vagy akadályozhatja az egészségügyi válságot követő gazdasági helyreállítást.

4.16.2. Az egységes piac koherenciáját és egységét nemrégiben jelentősen próbára tette a Covid19-világjárvány. Megmutatkozott, hogy az egységes piac bizonyos területeit a válság súlyosan érinti, sőt megbénítja, különösen a személyek szabad mozgása terén. A határokon átnyúló szállítási láncokat szintén hátrányosan befolyásolta a helyzet. Az EU-ban a határokon átnyúló kereskedelem mértéke kétszámjegyű nagyságrendben csökkent az előző évhez képest. Az egységes piac magja azonban fennmaradt és túlélte ezt. A piac előtt álló fő kihívás jelenleg valamennyi határon átnyúló természetes áramlás visszaállítása az EU-n belül, valamint az egységes piac meglévő korlátainak eltávolítása, amely nemrég éppen kezdett felgyorsulni bizonyos, az előző válság után végrehajtott nemzeti stratégiák és koncepciók által.

4.16.3. Nagy lehetőségek rejlenek abban, hogy a társadalmi innovációt a közös alkotás, közös tervezés és közös előállítás révén történő helyreállítás modelljeként mozdítsuk elő. Egy hatalmas társadalmi kihívások jellemezte komplex társadalmi környezetben az egyetlen lehetőség az összes erőforrás mozgósítása a társadalomban, több ágazatot átfogó és multidiszciplináris módon dolgozva a megoldások azonosításán. A szervezett civil társadalom a társadalmi innováció egyik katalizátora, olyan mozgalom, amely új politikákat, struktúrákat, termékeket, szolgáltatásokat és munkamódszereket eredményező jóléti rendszereket kidolgozásához járult hozzá. A civil társadalom részvételére ma nagyobb szükség van, mint korábban bármikor, de igazi társadalmi innovációra csak akkor kerül sor, ha a civil társadalmat is bevonják a kialakításába.

4.16.4. Az európai projekt középpontjában az egységes piaci stratégia áll, amely lehetővé teszi az emberek, a szolgáltatások, az áruk és a tőke szabadabb mozgását, lehetőségeket kínálva az európai vállalkozások, fogyasztók és munkavállalók számára. Intézkedésekre van szükség ahhoz, hogy az akadályokat felszámolva teljes mértékben ki lehessen aknázni az ebben rejlő lehetőségeket. Ezenkívül a válságot követően és a változó környezet egyéb aspektusait, például a digitalizációt szem előtt tartva az egységes piacnak teljes mértékben alkalmazkodnia kell az új ötletekhez és üzleti modellekhez. A cél ezért az egységes piac – mint a fellendülés egyik eszköze – helyreállítása, újjáélesztése és megújítása. A rövid távú intézkedések között azonnal meg kell nyitni a határokat. Emellett az alábbi két ágon kell további rövid távú intézkedéseket hozni: a feszültségek kezelése, valamint a gazdaság és a termelékenység újraindítása.

4.16.5. Komoly aggodalmat okoznak a most kialakuló „egyenetlen” versenyfeltételek. A tagállamok ösztönzőcsomagjai rendkívül változatosak, és (azon jó szándékuk ellenére, hogy csillapítsák a keresleti sokk egy részét) egyenlőtlen versenyfeltételeket eredményeztek a tagállamok között. Ezenkívül az állami támogatásokat ágazati szempontból is meg kell vizsgálni, és elemezni kell, hogy ezek a tevékenységek rövid és hosszú távon mennyire torzítják a versenyt és az egyenlő versenyfeltételeket.

4.16.6. A reálgazdaságban termelékenységre van szükségünk (ez munkahelyeket, vásárlóerőt, alaptermékeket és szolgáltatásokat jelent). Ennek a termelékenységnak különböző formái lehetnek, és a termelékenység többféle üzleti modellel biztosítható, de ezen a téren intézkedéseket kell hoznunk, ha el akarjuk kerülni az egyenlőtlenségek további növekedését. A beindítás támogatási csomagot és kedvező környezetet jelent a kkv-k és az ipar számára. Mint tudjuk, a kkv-k az európai gazdaság gerincét képezik, és speciális támogatásra van szükségük, de további terhek vagy bürokrácia nélkül. A kkv-k csak akkor állhatnak helyre, ha uniós és nemzeti pénzügyi támogatásokat bocsátanak rendelkezésükre. Ennek kapcsán kulcsfontosságúak lesznek a támogatások, kölcsönök, a likviditás biztosítása, az adókedvezmények, a személyzet megtartásának és alkalmazásának kedvező feltételei, a csőd szabályok felülvizsgálata és az egyéb jellegű segítségnyújtás. A csődjogi szabályozással kapcsolatban az EU-nak jogalkotási intézkedéseket kell tennie annak érdekében, hogy a Covid19 miatt csődbe ment kisvállalkozások képesek legyenek gyorsan újraindulni. E fellépések időtartamát korlátozni kell.

4.17. Iparstratégia

4.17.1. Általános értelemben több előzőekben említett nézőpont teljes mértékben alkalmazható az iparstratégia esetében. Azonban az európai ipar nem csupán kihívással néz szembe az egységes piac javítása terén, hanem szolgáltatások helyett alapvető strukturális változásokkal is, ami leginkább a szénbányászatot és a nagy karbonintenzitású iparágakat érinti.

4.17.2. Európa új iparstratégiájának lényege a modern és erős európai ipar, valamint az éghajlatvédelmi és környezetvédelmi követelményekből eredő kihívások párhuzamos jelenlétének megtalálásából áll. Az EGSZB meg van győződve arról, hogy ez az együttes létezés megvalósítható, valamint – amennyiben az sikeres – globális komparatív előnyt adhat Európának. Ugyanakkor az EGSZB teljesen tisztában van az ezen átállással kapcsolatos hatalmas költségekkel, és támogatja megfelelő módon történő és a gazdasági lehetőségeket tiszteletben tartó csökkentésüket és kompenzálásukat.

4.18. Egészségügyi rendszerek

4.18.1. A koronavírus-válság egyik legfontosabb tanulsága az, hogy szinte minden európai ország egészségügyi rendszerét meg kell erősíteni, mindenképp a megelőzésre összpontosítva. A koronavírus hatásai Európa-szerte hatalmas nyomás alá helyezik az egészségügyi rendszereket. Noha az egészségügyi ellátás feladata nemzeti hatáskör, a vírus terjedését nem korlátozzák országhatárok. Egész Európát érinti, határainkon belül és azon kívül, egészségügyi, társadalmi és gazdasági következményekkel, amelyek európai szintű közös válaszokat sürgetnek.

4.18.2. A koronavírus-válság nyilvánvalóbbá tette, hogy az EU milyen mértékben függ az Unió kívüli országokból származó egészségügyi termékek behozatalától. Befektetésekre van szükség az egészségvédelem, az ápolás és a tartós ápolási-gondozási szolgáltatások, valamint a megelőző egészségügyi ellátásra és a munkahelyi egészségvédelemre és biztonságra vonatkozó politikák terén – életciklus-alapú megközelítésben –, és az uniós intézményeknek támogatniuk kell ezeket.

4.18.3. A koronavírus-válság világossá teszi, hogy a gyógyszeripari multinacionális cégek kezében óriási hatalom összpontosul. A gyógyszeripar függetlenségének növelése érdekében egy nagy európai kutatási alapot is létre kell hozni új gyógyszerek és oltások kifejlesztésére. Az EU intézményeinek rendelkezniük kell a szükséges felhatalmazással az alapvető orvosi és védőeszközök ellátásának, forgalmazásának és árának az egységes piacon való összehangolására.

4.18.4. Az EGSZB egy olyan, vegyi anyagokra vonatkozó fenntarthatósági stratégiának a kidolgozására szólít fel, amely biztosítja az emberi egészség és a környezet védelmét, ugyanakkor minimalizálja a veszélyes vegyi anyagoknak való kitettséget. Az új stratégiának maradéktalanul összhangban kell lennie az európai zöld megállapodással.

4.18.5. Vissza kell nyerni az utasok bizalmát a közlekedés iránt, különös tekintettel a tömegközlekedésre. Ez – egyéb intézkedések mellett – az utasok egészségügyi biztonságának növelését jelenti (pl. légkondicionáló rendszerek, beteg emberek azonosítása, takarítási és fertőtlenítési intézkedések stb.). Ezzel összefüggésben az utasok jogait újra fontolóra kell venni és még jobban meg kell megerősíteni (pl. törölt utazásokért járó visszatérítés).

5. Európa globális szerepének erősítése

5.1. Az EU-nak meg kell erősítenie és támogatnia kell globális pozícióját abban a tekintetben, hogy fontosabb és stratégiai szerepet töltsön be a világgazdaságban és a politikában. Ez a pozíciója az elmúlt évtizedben gyengült. Az EU gazdaságának megvan a lehetősége arra, hogy jobban kihasználja komparatív előnyeit a globális kereskedelmi és befektetési piacon, különösen a korszerű gyártás és az innovatív szolgáltatások terén, a globális vezető szerepre való törekvés mellett. Ezt az erőfeszítést annak kell kísérnie, hogy az EU jobban és hatékonyabban képviselteti magát a kulcsfontosságú globális szervezetekben, valamint egységes álláspontot képvisel ezekben. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy tegyen megfelelő erőfeszítéseket az EU globális pozíciójának megerősítése érdekében, és ezt konkrétan tükrözze is a 2021. évi munkaprogramjában.

5.2. Az EU-nak továbbra is többoldalú megközelítést kell támogatnia a kereskedelem terén. A szociális és munkaügyi normáknak, valamint a fenntartható fejlődés normáinak⁽⁸⁾ a WTO és más, az ENSZ-hez kapcsolódó ügynökségek szabályaiba történő beépítése jelentősen hozzájárulhat egy új, tisztességes gazdasági és kereskedelmi rend kialakításához, valamint az igazságos és intelligens globalizációhoz. Az EU-nak ugyanakkor elleneznie kell a globális gazdaságban az új akadályok és korlátozások létrehozására irányuló erőfeszítéseket.

5.3. A Covid19-válság egyik konkrét tanulságaként az EU-nak nagyobb figyelmet kell fordítania stratégiai eszközeinek és befektetéseinek védelmére, és meg kell erősítenie az átvilágítást azokon a területeken, ahol fennáll a veszélye annak, hogy politikailag visszaélnék egy stratégiai iparágban végrehajtott beruházási tranzakciókkal.

5.4. A brexitet követően az EU-nak nemcsak koherenciájának és egységének megerősítésére kell összpontosítania, hanem releváns esetekben nem szabad megfélemlenie a bővítési folyamat folytatásáról, amely a közelmúltban némi késedelmet szenvedett, bár történt némi előrelépés, különösen egyes nyugat-balkáni tagjelölt országok csatlakozása terén. A bővítés jelentősen hozzájárulhatna a politikai és gazdasági bizonytalanságok megszüntetéséhez, és növelhetné a stabilitást Európa ezen részén.

5.5. Az elmúlt évtizedben romlott a geopolitikai helyzet, ami az EU külső határához közelebbi területeket is érinti. A stabilitás támogatása és az EU-val való kölcsönös kapcsolatok javítása érdekében folytatni kell a stratégiai partnerségre és az inkluzív szomszédságpolitikára irányuló kezdeményezést. Rugalmasan kell reagálnia az új körülményekre, valamint a kölcsönös tiszteleten és a mindkét fél számára biztosított előnyökön kell alapulnia.

5.6. A változó geopolitikai helyzet és a közelmúlt migrációs válságának következményei, valamint a kapcsolatok romlása a világban, ami számos új, kockázatos jelenséget eredményezett, szintén hatást gyakoroltak az uniós fejlesztési segélyek és támogatások körére. A következő többéves pénzügyi keret az erre szánt pénzügyi források jelentős növekedésével számol, és elvárja az Európai Fejlesztési Alap bevonását a keretbe. Az EGSZB támogatja ezt a tevékenységet, és hangsúlyozza, hogy különös figyelmet kell fordítani Afrikára annak érdekében, hogy segítsünk a kontinensnek leküzdeni ezt a nehéz politikai, gazdasági, szociális és környezeti helyzetet.

5.7. Újra el kell érni, hogy az EU geopolitikai téren stratégiai szerepet játsszon a globális békefolyamatok előmozdításában, hogy ezzel az EU szomszédságában fekvő államok – a Nyugat-Balkán országai, az Euromed-országok, a keleti partnerországok és más konfliktusoktól sújtott térségek államai – is új lehetőséget kapjanak gazdaságuk fejlesztésére.

⁽⁸⁾ Ld. például: <https://www.ilo.org/global/standards/lang-en/index.htm>.

6. Az európai életmód előmozdítása

6.1. A szociális intézkedések

6.1.1. A gazdasági és környezetvédelmi problémákon túlmenően a szociális dimenzióknak kell megalapoznia a 2021-es uniós munkaprogramot. Ez azt jelenti, hogy a szociális és fenntartható Európa melletti elköteleződésének prioritást kell jelentenie. Ebben a tekintetben a civil társadalmi szervezetek is fontos szerepet játszanak. Nagy lehetőségek rejlenek abban, hogy a társadalmi innovációt a közös alkotás, közös tervezés és közös előállítás révén történő helyreállítás modelljeként mozdítsuk elő. Egy hatalmas társadalmi kihívások jellemezte komplex társadalmi környezetben az egyetlen lehetőség az összes erőforrás mozgósítása a társadalomban, több ágazatot átfogó és multidiszciplináris módon dolgozva a megoldások azonosításán. A szervezett civil társadalom a társadalmi innováció katalizátora.

6.1.2. A (szénfelhasználást elhagyó) „méltányos átállásra” vonatkozóan szélesebb körű értelmezést kell kidolgozni, valamint teljeskörűen meg kell valósítani a szociális jogok európai pillérét, ugyanakkor reformokat kell ösztönözni az újraelosztó rendszerekre, a munka és a magánélet közötti egyensúlyra és a nemek közötti egyenlőségre irányulóan.

6.1.3. A szociális jogok európai pillérének európai szinten, illetve valamennyi tagállamban történő végrehajtása fontos lépés a felfelé irányuló társadalmi konvergencia folyamatának proaktív elindításához. Az Európai Bizottság politikai iránymutatásai egy mindenki számára méltányos átállást ígértek a zöld szociális piacgazdaságra. Ezzel összefüggésben az Európai Bizottság előterjesztette „A méltányos átállást szolgáló erős szociális Európa” című ütemtervét, amely párbeszédet indított az uniós országokkal, régiókkal és partnerekkel a pillér végrehajtásához szükséges konkrét köteleességvállalásokról uniós, nemzeti, regionális és helyi szinten annak érdekében, hogy 2020 novemberéig előrelépésekre kerüljön sor⁽⁹⁾. A beérkezett hozzájárulások alapján az Európai Bizottság 2021 elején fogja bemutatni a szociális pillér végrehajtására irányuló cselekvési tervét. A terv mellékletében további, 2021-re szóló javaslatok találhatóak, köztük a gyermekgarancia, a szociális gazdaságra vonatkozó cselekvési terv, a fogyatékoságügyi stratégia, valamint egy hosszú távú jövőkép a vidéki térségek számára⁽¹⁰⁾.

6.1.4. Az ütemtervvel összefüggésben az Európai Bizottság elindította a méltányos minimálbérről a szociális partnerekkel folytatandó konzultáció első, majd második szakaszát⁽¹¹⁾. Az EGSZB egy lehetséges jövőbeli jogalkotási kezdeményezést vár az Európai Bizottságtól a tisztességes és méltányos minimálbérről kapcsolatban. Annak biztosítására kellene törekedni, hogy a minimálberek minden uniós tagállamban minden munkavállaló számára tisztességes életszínvonalat biztosítsanak. Az EGSZB üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság elismerte, van helye az olyan uniós fellépésnek, amelynek célja a kollektív tárgyalás szerepének előmozdítása a minimálberek megfelelőségének és hatókörének támogatásában, és hogy a minimálbérekkel kapcsolatos uniós fellépésnek – különösen ágazati szinten – tartalmaznia kell a kollektív tárgyalást támogató intézkedéseket⁽¹²⁾.

6.1.5. Az EU szociális dimenziója olyannyira összetett, hogy megerősítéséhez olyan irányítási mechanizmusok szükségesek, amelyek lehetővé teszik az együttes problémamegoldást különböző ágazatok többféle szereplőivel együtt. A szociális párbeszéd kulcsfontosságú. Egy erőteljes társadalmi fellendülés a szakszervezetekhez való jobb hozzáférést és hatékonyabb védelmet is jelent. Támogatnunk kell a kollektív tárgyalást és a munkahelyi demokráciát. Az EU-nak és a tagállamoknak támogatniuk kell a szociális partnereket abban, hogy jelentősen növeljék a kollektív tárgyalások elterjedtségét. Meg kell erősíteni a reprezentatív jellegét és autonómiát, valamint a szociális párbeszéd európai és nemzeti szintjei közötti kapcsolatokat. Ezenkívül tovább kell fejleszteni a szociális partnerek kapacitásait és a szakpolitikai döntéshozatalban való részvételét, valamint stabil és kiegyensúlyozott keretrendszert kell biztosítani az ipari kapcsolatokra vonatkozóan. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak felül kell vizsgálnia a változásra való felkészülésre és a szerkezetátalakításra vonatkozó uniós minőségi keretet, és anélkül, hogy megsértené a nemzeti hatásköröket, jogalapot kell javasolnia a munkavállalók részvételével kapcsolatos specifikus keretfeltételekhez⁽¹³⁾, annak érdekében, hogy javuljon a munkavállalók részvétele a zöld megállapodás és a digitális átalakulás kihívásainak kezelésében.

6.1.6. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy reformálja meg az Európai Unió gazdasági irányítását. Az EGSZB meg van győződve arról, hogy bizonyos változásokra van szükség a) az irányítás területén, nevezetesen külön irányítási mechanizmusok szükségesek a sürgető problémák gyorsabb orvoslása és az összetett kérdések kezelése érdekében. E mechanizmusok szerepe az lenne, hogy összekapcsolják egymással az uniós és a tagállami szinteket, nem pedig az, hogy

⁽⁹⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_20.

⁽¹⁰⁾ A méltányos átállást szolgáló erős szociális Európa.

⁽¹¹⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=hu&catId=1226&furtherNews=yes&newsId=9696>.

⁽¹²⁾ SOC/632 – Tisztességes minimálberek Európában – kidolgozás alatt álló vélemény.

⁽¹³⁾ CCM/124 – A változásra való felkészülésre és a szerkezetátalakításra vonatkozó uniós minőségi keret (HL C 19., 2015.1.21., 50. o.).

kiváltsák valamelyik szint fellépését; valamint b) a fenntartható fejlődési céloknak az EU gazdasági és társadalmi nyomonkövetési és költségvetés-tervezési folyamataiba történő integrálása terén. Ennek vonatkozásában az európai szemeszterbe új, továbbfejlesztett, mérhető és kiegészítő jellegű társadalmi, gazdasági és környezeti mutatókat lehetne beilleszteni annak érdekében, hogy ellenőrizni lehessen és nyomon lehessen követni a szociális jogok európai pillérének valamennyi aspektusát, elveit, valamint a 17 fenntartható fejlődési célt⁽¹⁴⁾.

6.1.7. Az EGSZB üdvözli a platform-munkavállalók munkakörülményeinek javítására vonatkozóan bejelentett, 2021-re várható javaslatot. Az EGSZB ugyanakkor sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az inkluzív és méltányos átállás szélesebb körű kihívásával közvetlenül nem foglalkozik az Európai Bizottság közleménye⁽¹⁵⁾. Ragaszkodik egy olyan ambiciózus cselekvési terv szükségességéhez, amely arra ösztönözné a tagállamokat, hogy teljesítsék a szociális jogok európai pillérérről szóló nyilatkozata kapcsán tett ígéreteiket⁽¹⁶⁾.

6.1.8. A munkavégzés kereteinek átalakítása döntő jelentőségű a Covid19-válság helyreállítási szakaszában. A termelékenység növelésére való törekvés a magán- és közegészségügy, illetve a gondozás területén egyaránt aláásta a szolgáltatás minőségét és megnehezítette a munkatapasztalatok alkalmazását, ami az egészségügyi válság során a legtöbb uniós országban drámai következményekhez vezetett. A szolgáltatásalapú tevékenységek felé történő elmozdulás nagyobb munkaerő-igényű gazdasághoz vezetne, ellensúlyozva az ezekben az ágazatokban meglévő munkahelyek bizonytalan jellegét, támogatva a nagyobb arányú foglalkoztatást és munkahelyeket hozva vissza a reálgazdaságba. Létfonosságuk tehát azok a szakpolitikai intézkedések, amelyek támogatják a jó minőségű szolgáltatásokat nyújtó, nagy munkaerő-igényű ágazatokban folytatott színvonalas munkát.

6.1.9. Az EGSZB-t továbbra is aggasztja, hogy általában véve a szegénység, valamint az aktív keresők szegénysége sok tagállamban még mindig jelentős problémát jelent. A bérszintek emelésén túl átfogó megközelítésre van szükség uniós és tagállami szinten, beleértve a megfelelő minimáljövedelem-rendszereket, a munkanélküliségi biztosításra vonatkozó közös minimumszabályok és a hatékony aktív befogadási rendszerek biztosítására irányuló intézkedéseket, amelyeket alapvető és támogató szociális szolgáltatások egészítenek ki. Jól működő munkaerőpiacokra, állami foglalkoztatási szolgálatokra és aktív munkaerőpiaci politikákra is szükség van⁽¹⁷⁾.

6.1.10. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság 2020–2025-re szóló, nemi esélyegyenlőségi stratégiáját, és javasolja, hogy az Európai Bizottság fogadjon el a nemek közötti egyenlőség általános érvényesítésére irányuló stratégiákat minden programozási és irányítási szervben, valamint interszekcionális megközelítést alkalmazzon a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatban. A stratégiát a Covid19 hatásának kezelésével párhuzamosan, testre szabott és célzott szakpolitikai válaszok révén kell végrehajtani. Az EGSZB megjegyzi, hogy az Európai Bizottság a bérek átláthatóságára irányuló kötelező intézkedésekről jogalkotási kezdeményezést szándékozik javasolni. A bérszakadék és a nemek közötti egyéb különbségek kezelése során jelentősebb társadalmi elismerést és gazdasági értéket kell tulajdonítani az olyan munkahelyeknek és ágazatoknak, amelyek hagyományosan sok nőt foglalkoztatnak, és gyakran alulfizetettek és alábecsültek.

6.1.11. Fontos továbbra is kezelni és enyhíteni a járvány társadalmi-gazdasági következményeit, amelyek különösen erősen jelen vannak a szállítás, az utazás és a turizmus kulcsfontosságú területein.

6.2. A migráció és a Covid19 utáni korszak

6.2.1. A Covid19-világjárvány megjelenésével és a nemzeti egészségügyi rendszereket sújtó, ebből következő óriási tragédiával, valamint az országok gazdaságának összeomlásával úgy tűnik, hogy a migráció kérdése kikerült a látókörből, és háttérbe szorult. A közvélemény is bizonyos fokig közömbös iránta. A menedékkérőket viszont nem lehet magukra hagyni a jelenlegi válság miatt. A védelemhez való alapvető jogok az európai értékek középpontjában állnak, és azokat nem lehet egyszerűen sutba dobni, ha kényelmetlenné válnak.

7. Az európai demokrácia megerősítése

7.1. Az Európai Unió olyan közös európai értékekre épül, amelyek semmilyen körülmények között nem képezhetik alku tárgyát. Ezek: az emberi méltóság és az emberi jogok tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség és a jogállamiság. Ezekről az értékekről akkor sem szabad megfeledkezni, amikor az EU és tagállamai vészhelyezettel, és abból

⁽¹⁴⁾ <https://www.eesc.europa.eu/hu/node/74305>

⁽¹⁵⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0102&from=EN>

⁽¹⁶⁾ INT/897 – Iparstratégia (lásd e Hivatalos Lap 108. oldalát).

⁽¹⁷⁾ Az EGSZB SOC/632. sz., kidolgozás alatt álló véleménye: Tisztességes minimálbérek Európában; az EGSZB SOC/583. sz. véleménye: <https://www.eesc.europa.eu/hu/our-work/opinions-information-reports/opinions/common-minimum-standards-field-unemployment-insurance-eu-member-states-concrete-step-towards-effective-implementation> (HL C 97., 2020.3.24., 32. o.) valamint az EGSZB véleménye: Európai keretirányelv a minimumjövedelmi rendszerekről (HL C 190., 2019.6.5., 1. o.).

következően gazdasági és társadalmi kihívásokkal szembesülnek. A jelenlegi válságra gyors választ kell adni, és ez bizonyos kivételes és időben korlátozott intézkedéseket tesz szükségessé. Ezek azonban nem sérthetik a jogállamiságot és nem sodorhatják veszélybe a demokráciát, a hatalmi ágak szétválasztását és az európai polgárok alapvető jogait. Az EGSZB ragaszkodik ahhoz, hogy minden ezzel kapcsolatos politikai intézkedés teljes mértékben összhangban legyen az EUSZ 2. cikkében lefektetett közös értékeinkkel.

7.2. Az EGSZB reméli, hogy az új helyreállítási és újjáépítési folyamat keretében az Európa jövőjéről szóló közelgő konferencia alkalmat teremthet az EU intézményi struktúrájának megerősítésére és elmélyítésére, valamint az uniós projekt valódi megújítására úgy, hogy az képes legyen szembenézni a következő évtizedek kihívásaival.

7.3. A Covid19-válság fényt derített a jelenlegi Európai Unió intézményi korlátaira és hiányosságaira, ugyanakkor megmutatta, hogy sürgősen szükség van egy eredményes és hatékony Unióra. Az Európai Uniónak új felépítésre van szüksége, amely túllép az uniós egységes piacon, hogy egy olyan integráltabb Európa jöjjön létre, amely valódi költségvetési kapacitással rendelkezik, valamint amelynek fő célja a polgárai élet- és munkakörülményeinek javítása. Ezekből az okokból kifolyólag az EGSZB úgy véli, hogy a konferencia folyamatának számba kell vennie az EU meglévő helyreállítási eszközeit és a már kialakult szolidaritást, ugyanakkor gondoskodnia kell az ökológiai fenntarthatóságról, a gazdasági fejlődésről, a társadalmi haladásról, a biztonságról és a demokráciáról. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a járvány ellenére a civil társadalmi szervezetek, szociális partnerek és választott képviselők közvetlen részvételének továbbra is prioritást kell jelentenie a konferencia számára, és érdeklődéssel várja a konferencia kezdetét, hogy egy demokratikusabb, hatékonyabb és ellenállóképesebb Uniót építsen valamennyi uniós polgárral együtt. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak úgy kell meghatároznia a konferencia keretét, hogy minden lehetséges kimenetelre nyitott legyen, beleértve a jogalkotási javaslatokat, a szerződéses módosításának kezdeményezését vagy eyebebeket.

7.4. Az EGSZB szerint a dezinformáció közvetlenül veszélyezteti nemcsak az emberek azon képességét, hogy megalapozott politikai döntést hozzanak, hanem magát az európai integrációs projektet, ezáltal pedig az Európai Unió egységét, jólétét és globális befolyását is. Az EU demokratikus döntéshozatali képességének gyengítése számos külföldi hatalom, valamint olyan szélsőséges csoportok érdekében áll, amelyek ellenzik az európai együttműködést és az erősebb kohéziót. Az EGSZB határozottan támogatja a külső és belföldi dezinformáció elleni jelenlegi uniós erőfeszítéseket, és sürgeti az Európai Bizottságot, hogy biztosítsa a dezinformációra vonatkozó gyakorlati kódex teljes körű betartását, illetve a nyomon követést célzó szabályozói fellépést, a nemrégiben létrehozott „riasztási rendszer” és a STRATCOM hírszerző egységeinek továbbfejlesztését, valamint az Európai Külügyi Szolgálat dezinformációval szembeni fellépésének kiterjesztését, a belföldi dezinformáció elleni uniós fellépés jelentős kiterjesztésével párhuzamosan ⁽¹⁸⁾.

7.5. Az EGSZB határozottan támogatja az Európai Bizottságnak az „európai demokráciára vonatkozó cselekvési terv” kidolgozására irányuló javaslatát. Ennek a cselekvési tervnek átfogónak és folyamatosnak kell lennie, és képesnek kell lennie arra, hogy pénzügyi támogatás és intézményközi együttműködés segítségével változást érjen el. Az európai demokráciára vonatkozó cselekvési tervnek és a kapcsolódó jövőbeli kezdeményezéseknek törekedniük kell arra, hogy sokkal többet tegyenek a szabad és plurális médiáért és a minőségi, független újságírásért, a közösségi média hatékony szabályozásáért – különösen a dezinformációval szembeni küzdelem érdekében, ideértve az online politikai hirdetések és a tartalom iránti felelősség szabályozását –, egy korszerű választási folyamatért és a szavazati joguktól megfosztott csoportok, köztük elsődlegesen a fogyatékossgal élő személyek integrációjáért, valamint az Európai Unióról, továbbá annak demokratikus folyamatairól szóló, széles körű állampolgári ismeretek oktatásáért valamennyi tagállamban. Az EGSZB emlékeztet arra a javaslatára, amelyben egy ambiciózus kommunikációs, oktatási és a polgárok figyelmének felkeltését célzó stratégia kidolgozását sürgeti az alapjogok, a jogállamiság és a demokrácia vonatkozásában ⁽¹⁹⁾.

7.6. További intézkedések szükségesek, hogy megvalósuljon a szabad és pluralista média, valamint a minőségi, független újságírás, továbbá a közösségi média hatékony szabályozásáért – különösen a dezinformációval szembeni küzdelem érdekében –, ideértve az online politikai hirdetések és a tartalom iránti felelősség szabályozását.

7.7. A jogalkotás minőségének javítása és előrelépés

7.7.1. Az EGSZB továbbra is sürgeti egy olyan felülvizsgált minőségi jogalkotási program megalkotását, amely egy „fenntarthatósági ellenőrzést” épít be annak biztosítása érdekében, hogy minden uniós jogszabály és szakpolitika hozzájáruljon a fenntartható fejlődési célokhoz.

⁽¹⁸⁾ SOC/630 – A kampányok hatása a politikai döntéshozatalban való részvételre (HL C 311., 2020.9.18., 26. o.).

⁽¹⁹⁾ HL C 282., 2019.8.20., 39. o. és A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak és a Tanácsnak: Az Unión belüli jogállamiság további erősítése – Az aktuális helyzet és a lehetséges további lépések, 2019. április 3.

7.7.2. Az EGSZB elkötelezett az iránt, hogy hozzájáruljon a REFIT-platform helyét átvevő új jövőállósági platform sikeréhez, és üdvözli, hogy a részvétel, a képviselet és a hozzájárulás tekintetében növekedett az EGSZB szerepe az új platformban. Ez az új platform be fogja vonni a tagállamokat és a civil társadalom képviselőit az egyszerűsítéssel és a szükségtelen szabályozási terhek csökkentésével kapcsolatos munkába, valamint Európának az új jövőbeli kihívásokra – például a digitalizációra – való felkészítésébe. A Covid19-válság rámutatott arra, hogy mennyire fontos, hogy a szakpolitikák kidolgozását és a kapacitások erősítését olyan módon kell elvégezni, hogy azok képesek legyenek a jövő bizonytalanságaira választ adni.

7.7.3. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a szabályozás javítása nem helyettesítheti a politikai döntéseket, és nem vezethet a szabályozás leépítéséhez, valamint nem járhat a szociális védelem, a környezet- és fogyasztóvédelem, illetve az alapvető jogok védelmének a csökkenésével sem. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja felül a jogalkotás minőségének javítását célzó eszköztár iránymutatásait és kritériumait a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó menetrend fenntartható fejlődési céljainak az értékelési folyamatba történő beépítése érdekében. A jogalkotás minőségének javítását célzó eszköztárba kifejezetten fel kell venni egy „fenntarthatósági ellenőrzést”. Az EGSZB ismételten hangsúlyozza, hogy azt szeretné, ha tovább fejlődne az európai hatásvizsgálati és értékelési ökoszisztéma. Ezáltal megszilárdulna a színvonal, és jobban figyelembe vennék a szervezett civil társadalmat a jogszabályok kialakítása és végrehajtása során ⁽²⁰⁾.

7.7.4. Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság a nyilvános konzultációkat – korlátaik miatt – a részvételi demokrácia erősítése céljából kombinálja ad hoc kerekasztal-megbeszélésekkel olyan érdekelt felekkel, mint például a szociális partnerek és a szervezett civil társadalom.

7.7.5. A civil társadalmi szervezeteknek a hatásvizsgálatokban és stratégiai előrejelzésekben való részvételét meg kell erősíteni annak biztosítása érdekében, hogy figyelembe veszik szakértelmüket és helyi szintű ismereteiket a jövőbeli jogszabályok és szakpolitikák kidolgozása során a Covid19-válság utáni helyzetben.

7.7.6. A civil társadalmi szervezetek maguk is a rendszer részét képező egyenlőtlenségek és gyengeségek áldozatai. A szükségletek kielégítésére irányuló jelenlegi és jövőbeli képességüket veszélyezteti az, hogy az erőforrások gyakran szűkösek és ingadozó mértékben állnak rendelkezésre. Ezt orvosolni kell, éspedig azzal, hogy finanszírozási mechanizmusokat bocsátunk rendelkezésükre. Az Európai Bizottság 2021. évi, a válságot követő munkaprogramja hatalmas lehetőséget jelent az EU civil társadalommal kapcsolatos szerepvállalásának felülvizsgálatára a projektalapú finanszírozással szemben a fenntarthatóbb és strukturális pénzügyi támogatást illetően.

Kelt Brüsszelben, 2020. július 16-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

⁽²⁰⁾ INT/886 – Minőségi jogalkotás: helyztfelmérés (HL C 14, 2020.1.15., 72. o.).